

Jean-Baptiste Lully (1632.-1687.)

Klasična glazba umjetnost je koja oplemenjuje i izgrađuje sve one koji je stvaraju i slušaju. Mnogi smatraju da je ozbiljna glazba umjetnost pridržana isključivo za izabrane i ozbiljne ljude, te one koji ju skladaju i izvode. Uzrok takvom mišljenju u većini slučajeva su predrasude i neznanje, tako da su mnogi za Johana S. Bacha, Georga F. Händela ili Wolfganga A. Mozarta tek samo načuli. Želeći približiti klasičnu glazbu širem krugu naših čitatelja, upoznat ćemo velike skladatelje i njihova važnija djela. Upoznavanje ovih glazbenih velikana bit će protkano malim zgodama iz njihova života. Za sve one koji pobliže nisu upoznali ozbiljnu glazbu i ljude koji su je stvarali ovo je dobra prilika, a za bolje poznavatelje prigoda za produbljenje na nov i zanimljiv način.

Vrijeme baroka

Započet ćemo s barokom, razdobljem u glazbenoj povijesti koje obuhvaća vremenski period od kraja XVI. do polovine XVIII. stoljeća. Naziv stila potječe od portugalske riječi barucco, što znači nepravilno, nesimetrično oblikovanje. Barokni stil nametnuo se u glazbi, arhitekturi, spisateljstvu i svim porama društvenoga života. To je umjetnost pokreta, dinamike, bujnosti, raskoši, nemira, vrtoglavih uspona i padova koji teži apsolutnome. Počeci glazbenoga baroka povezani su s pojavom opere koja na glazbenu scenu dovodi pojedinca s njegovim osobnim osjećajima boli, radosti i nade. U glazbi se pojavljuje bujnost i raskošnost izražaja uz naglašavanje suprotnosti. Sada ćemo se upoznati s nekim manjim i većim baroknim skladateljima.

Jean-Baptiste Lully

Francuski je skladatelj talijanskoga podrijetla, rođen 1632. u Firenci u obitelji srednjeg društvenog staleža s pravim imenom Giovanni Battista Lulli. U Pariz ga je doveo neki francuski plemić, kojega je vojvotkinja de Montpensier zamolila da dovede Talijana s kojim bi mogla razgovarati na talijanskom jeziku. Napušta službu kod vojvotkinje ističući se na kraljevu dvoru kao violinist i plesač te postaje miljenik kralja Luja XIV. Kralj ga imenuje dvorskim kompozitorom instrumentalne glazbe. Skladatelja Lullya smatrali su vrlo duhovitim čovjekom. Jednom prilikom neki ga je dvorjanin pozvao da s njim pođe u dvor, gdje ga čeka kralj. On ga ostavi u predsoblju više od jednoga sata. Kada ga je ovaj, uznemireno, upozorio da kralj čeka, Lully mu reče: - Gospodine, ako kralj čeka, to je njegova volja. Ja nikoga ne čekam i to je moja volja.

Kao dvorski skladatelj pisao je balete u kojem je često nastupao i sam kralj. Lully je utemeljitelj i karakterističnog opernog pravca nazvanog «francuska uvertira». Jednom prilikom pošto je čuo da se u crkvi izvodi njegova glazba, premda je nije namijenio takvoj prigodi reče: - Ljudi moju glazbu, vidim, nisu razumjeli. Moram čekati da saznam hoće li je makar bogovi shvatiti.

Kao što je u tom vremenu Francuskom vladao samo kralj, Lully je takovu središnju vlast nametnuo i u glazbi onemogućivši bilo kakvu konkurenciju. Kraljeva povlastica dopuštala mu je da u Parizu osnuje operno kazalište i bez Lullyjeva dopuštenja nitko nije smio prikazivati scensko-glazbena djela. Opere je stvarao tako što bi kralj izabrao libreto koji bi išao na jezični pregled, a potom slijedi skladanje i uvježbavanje. Sadržaje opera Lully je redovito uzimao iz mitologije, a katkad i iz srednjovjekovnih legendi. Velikom energijom i strogošću stvorio je orkestar kojemu po čistoći zvuka i točnosti izvedbe nije bilo ravna u Europi.

Svoj nagli i sigurni uspon postiže darovitošću i sposobnošću, ali i spletkarenjem. Znao je steći kraljevu sklonost i sačuvati je unatoč svim pokušajima brojnih zavidnika i protivnika da ga pred kraljem ocrne. Uspjelo mu je da sva prava što mu ih je kralj udijelio prenese i na svoje nasljednike.

Na vrhuncu slave, bogat i obasut častima život je izgubio zbog naoko beznačajnog događaja. Kada se kralj nakon teške bolesti oporavio u znak zahvalnosti Lully je dirigirao djelo Te Deum. U to vrijeme nije se dirigiralo današnjim štapićem, već se koristio težak štap za taktiranje, kojim se lupalo po podu. Pri taktiranju u trenutku nepažnje, Lully je slučajno štapom povrijedio stopalo, nakon čega je došlo do trovanja krvi, gangrene, od čega je prijevremeno i umro u Parizu 1687. godine u pedeset i petoj godini života.